

Ljubljana, 23. avgust 2012

**Poslanica predsednika Vlade RS
ob vseevropskem dnevu spomina na žrtve vseh totalitarnih in avtoritarnih režimov**

Vsaka nacija ima svojo zgodovino. Zgodovino, ki ima svetle in temne plati. Kot se veličina posameznika kaže v njegovem odnosu do šibkosti in majhnosti v človeški naravi, tako se zrelost nacije odraža predvsem v njenem odnosu do temnih dogodkov iz narodove zgodovine. Temno stran zgodovine slovenskega naroda v času po drugi svetovni vojni zaznamujejo poboji, politični procesi, represija, strah, politična indoktrinacija, pritiski in oportunizem. To je čas, ki je razdelil družine in nas razklal kot narod. Narod, ki je preživel tako travmatično izkušnjo in se z njo ni poravnal, nima zdravih korenin. Na dostojen način in s tenkočutnostjo bi morali poiskati načine in najti vzvode, ki bi ozdravili povzročene in nakopičene strahove v ljudeh. Najti moramo odgovore na vsa tista vprašanja, ki nikoli niso bila odgovorjena in narediti ustrezne korake k moralni prenovi družbe.

Kot družba si namreč ne smemo dovoliti, da bi zaradi enostranskih razlag zgodovine, zaradi nestrpnosti in nepriznavanja drugačne miselnosti kadarkoli ponovno stopili na pot izključevanja in namernega podpihovanja sovraštva. Kot družba bi si morali ne le ob dnevu, kot je današnji, tudi nenehno postavljati vprašanje o tem, zakaj še vedno nismo opravili samorefleksije in posledično očiščenja. Travmatične izkušnje slovenskega naroda ne moremo in ne smemo kar izriniti iz zavesti, ali kot je zapisal italijanski filozof Benedetto Croce »nobena generacija nima pravice zaustaviti iskanja resnice, sprave in kesanja za zločine preteklosti.«

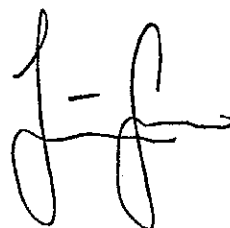
Zato je naša zgodovinska dolžnost, da priznamo krivice in napake, ki so bile storjene, da obsodimo dejanja in zahtevamo odgovornost tistih, ki so v imenu totalitarne ideologije zakrivali smrt tisočev in povzročili trpljenje več generacijam ter velikemu delu narodovega telesa povzročili rano, ki je ni lahko zdraviti. Naša moralna dolžnost in odgovornost do vseh, ki so bili žrtve totalitarnega režima, je, da dostojno in pietetno pokopljemo vse naše mrtve. Celo mnogo manj civilizirana ljudstva so svojim sovražnikom to dovolila. Zavoljo duš nasižno pobitih in njihovih svojcev je to najmanj, kar bi za korak k spravi bili dolžni že zdavnaj narediti.

Pri odločitvi vlade, da se 23. avgust v Sloveniji obeležuje kot dan spomina na vse žrtve totalitarnih in avtoritarnih sistemov, zato ne gre za odpiranje ideoloških tem, temveč za vprašanje pravne države in elementarnega civilizacijskega odnosa do vseh stranpoti 20. stoletja, ki so za sabo pustile milijonske žrtve in razdejanja. Zato je prav, da se ozremo vase in priznamo, da smo kot družba storili premalo, da bi zločine preteklosti primerno sankcionirali. V teh časih, čeprav so težki in je veliko drugih skrbi, vseeno ne smemo, kot bi dejal Drago Jančar, pasti na »izpitu človeške solidarnosti« in se »predati brezbriznosti«. Kajti narod, ki ni razčistil s svojo preteklostjo, ki nas prav zato še vedno deli in ločuje, ne more graditi sedanjosti in ustvarjati temeljev za boljšo prihodnost.

Evropski parlament je pred tremi leti sprejel Resolucijo o evropski zavesti in totalitarizmi, v kateri je izrazil spoštovanje do vseh žrtev totalitarnih in nedemokratskih režimov v Evropi in se z njo poklonil vsem, ki so se borili proti tiraniji in zatiranju. Resolucija je poudarila pomen ohranjanja spomina na preteklost, prav tako pa tudi odločno in jasno obsodila vse zločine proti človeštvu in množične kršitve človekovih pravic, ki so jih zagrešili vsi totalitarni in avtoritarni režimi. Za vsakega demokrata v Evropi bi moralo biti popolnoma samoumevno, da zavrača vse totalitarizme in da ne opravičuje nobenega.

Pierre Mendés-France je zapisal, da je »demokracija predvsem stanje duha.« Z ustrežno obeležitviijo današnjega dne, z razpravami, ki bodo okoli tega dne vzniknile in za katere lahko samo upam, da ne bodo delile, temveč dostojanstveno in nepristransko počastile spomin na žrtve zločinov, lahko kot narod tako navzven kot tudi navznoter pokažemo, kakšno stanje duha vlada v naši državi. Dokažemo lahko, da razumemo Jančarjevo misel, da »tudi iz vednosti o zablodah komunizma in slehernega totalitarizma raste javna zavest o demokraciji.«

Zato še vedno upam. Tako kot je upala Anna Frank, ki je kot otrok doživela grozodejstva druge svetovne vojne, in je zapisala: »Nekje globoko v sebi so vsi ljudje dobri.«

A handwritten signature in black ink, consisting of stylized, cursive letters that appear to be 'J. Jančar'.